

Bijeenkomst 9

Gespreksverslag bij ‘Wijzer met de meldcode’-thema’s:

Risico’s wegen Melden en niet melden

Aanwezige sectoren

- Wijkteam
- Veilig Thuis
- Jeugdhulpverlening
- Onderwijs VO
- Pleegzorg
- Jeugdzorg

Functies aanwezigen

- Aandachtsfunctionaris
- Maatschappelijk werker
- Zorgcoördinator
- Groepsbegeleider
- Ervaringsdeskundige

Vraagstuk 1

‘Voor veel professionals is stap 4 van de meldcode een lastige stap: zij zijn onvoldoende in staat een inschatting te maken van de ernst en de aard van het geweld. Hoe zorgen we ervoor dat professionals dat beter doen?’

De deelnemers herkennen het vraagstuk.

In het kader van de opdracht van VWS om een brede reflectie op de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te organiseren, heeft Augeo Foundation i.s.m. LVAK in het najaar van 2022 vijftien online bijeenkomsten georganiseerd. Hierin zijn we met een (wisselende) groep professionals uit verschillende beroepsgroepen in gesprek gegaan. De centrale vraag in deze sessies: ‘Hoe gaan we om met de vraagstukken die in de dagelijkse praktijk aan de orde kunnen zijn?’. Per bijeenkomst ligt de focus op één of twee van deze vraagstukken. De uniforme vraag hierbij is: ‘Hoe kunnen we op basis van ervarings- en expertkennis professionals helpen te handelen bij dit dilemma?’

De ideale situatie

Als dit vraagstuk geen belemmering is, dan is dat op een aantal punten te merken:

- Dan zijn signalen van onveiligheid duidelijk en zijn er goede lijsten beschikbaar die helpen om een goede inschatting te maken.
- Dan is er sprake van transparantie (openheid en duidelijkheid) bij iedereen die betrokken is.
- Dan is er een duidelijke visie op wat huiselijk geweld precies inhoudt.

Een van de deelnemers omschrijft de ideale situatie als volgt: 'Ik zou me zelfverzekerder voelen. Ik zou een breed overzicht hebben van alle signalen (a.d.h.v. een checklist) op basis van een open gesprek met ouders en alle betrokkenen. Ik zou overzicht hebben over alle risico- en beschermingsfactoren. Ik zou duidelijk hebben of hulp of melding nodig is - en wat de prognose is van de hulp - hoe het gezin daarvan kan profiteren. Ik zou mijn emotie aan de kant kunnen zetten om objectief te zijn.'

Drempels

Hoe komt het dat professionals het moeilijk vinden een inschatting te maken van de aard en ernst van het geweld en de verwaarlozing?

- Deelnemers geven aan dat stap 4 voelt als het moeten beoordelen van de situatie terwijl je daarvoor niet goed bent toegerust. Deelnemers geven aan niet voldoende expertise te hebben om een inschatting te maken, informatie te wegen en daar conclusies aan te verbinden. Een deelnemer uit het onderwijs: 'In stap 1 tot 3 voel ik mij echt gesteund door de meldcode. Die kan ik transparant zetten, ouders en leerling erbij betrekken. Stap 4 voelt alsof ik een oordeel moet geven, achter de rug van ouders om, omdat je die stap niet samen met hen neemt.' Een andere deelnemer vult aan: 'Ik herken die onzekerheid. Wie zijn wij om dat te doen, we hebben het hele plaatje niet. Zeker als informatie tegenstrijdig is, dan ga je toch snel naar een vorm van interpretatie toe.' Ook komt de vraag op wat de meerwaarde is van stap 4, met name voor sectoren zoals het onderwijs: 'Het idee is dat je moet beslissen of je moet melden of niet. Als school zijn wij niet degene die zelf de hulp biedt, dus voor ons zou het helpen als die hele stap eruit is.'
- Een andere drempel is onzekerheid of je voldoende informatie hebt om een inschatting te maken. Een deelnemer van de jeugdzorg: 'Je hebt soms niet voldoende zicht op hoe onveilig het is. Wanneer heb je voldoende informatie? Het gevoel van verantwoordelijkheid dat je een beoordeling maakt, is daardoor lastig.'

De ervaringsdeskundige brengt in dat de ernst van haar situatie onvoldoende in kaart is gebracht: 'In mijn situatie was het niet zo duidelijk, er was altijd sprake van dreiging, dat was heel stressvol. De kinderen hebben daar nu als volwassene nog last van; hun hersenstructuur is er zelfs door aangetast. De hulpverlening vond het allemaal te licht, omdat mijn ex dat bagatelliseerde, en er vanuit de kinderen geen signalen waren. De ernst is dus onvoldoende in beeld gebracht of heeft niet zwaar genoeg gewogen.'

De deelnemer van Veilig Thuis vult daarop aan: 'Voor ons is de ernst van de situatie vaak lastig te wegen als er geen kind-signalen zijn. Als VT hebben we daarvoor de input van professionals nodig. Wij missen de zorgelijke situaties als professionals die signalen niet helder hebben.'

- Een derde drempel is dat er voor veel professionals een gedeelde visie op onveiligheid ontbreekt. Een deelnemer uit het VO: 'Met name bij psychische verwaarlozing en bij culturele verschillen – wanneer is het dan precies onveilig? Bij slaan en blauwe plekken is het helder, maar bij structurele onveiligheid is de visie niet zo eenduidig.'

Een deelnemer uit de jeugdzorg merkt op dat dat ook in de samenwerking lastig is. 'Natuurlijk moet je als professional zelf die afweging maken, maar als je samenwerkt is het belangrijk dat je overeenstemming hebt over wat onveiligheid is.' Dezelfde deelnemer geeft aan dat het ook niet helemaal helder is wat je van Veilig Thuis kunt verwachten bij het inschatten van onveiligheid.

- De medewerker van Veilig Thuis legt uit dat Veilig Thuis er is voor vermoedens van huiselijk geweld en niet om onveiligheid te melden. Professionals melden immers vermoedens, ze hoeven niet zeker te weten dat het onveilig is. De signalen van onveiligheid die de sectoren kunnen opvangen zijn verschillend. Dat is ook de reden waarom er verschillende afwegingskaders zijn. 'Bovendien zijn we er niet om huiselijk geweld te bewijzen, maar om de veiligheid te herstellen. We zoeken dus niet naar de waarheid, maar we willen weten wat de zorgen en de risico's zijn.'

De weg naar de nieuwe werkelijkheid

De deelnemers is gevraagd voor de drempels goede ideeën te noemen waar zij verder mee verder kunnen tijdens hun werk. Dit is gericht op het vraagstuk dat centraal staat in de bijeenkomst.

Om de onzekerheid of je voldoende informatie hebt (om een inschatting te kunnen maken) op te lossen, noemen de deelnemers de volgende oplossingen:

- Maak de inschatting samen, met een multidisciplinair team en vraag advies bij Veilig Thuis. Veilig Thuis heeft daar instrumenten voor, dus maak daar gebruik van.
- Het zou fijn zijn als er een checklist is – de veiligheidstaxatie van Veilig Thuis wordt genoemd, met als wens dat deze breder wordt ingezet. De deelnemer van Veilig Thuis geeft aan dat het fijn is als die taxatie al eerder in het stappenplan van de meldcode wordt gedaan: 'Bijvoorbeeld dat Veilig Thuis in een adviesgesprek al vraagt of er sprake is van herhaling van geweld. Dan denkt VT dus al in een eerder stadium mee over de aard en de ernst van de situatie en helpt dit al eerder mee om te wegen.'

- Voor psychische mishandeling wordt de MASIC genoemd als vragenlijst die wellicht breder kan worden uitgezet.
- Vragenlijsten om de verschillende leefgebieden goed in beeld te krijgen kunnen ook breder gebruikt worden, omdat daarmee een duidelijker beeld ontstaat wat er misschien onderliggend aan de problemen speelt.
- Tot slot wordt genoemd dat het belangrijk is dat de juridische kaders helder zijn, dat je weet wat wel en niet mag, bijvoorbeeld als het gaat om informatie delen.
- Veilig Thuis noemt hier als oplossing dat Veilig Thuis beroepsgroepen apart uitnodigt om dieper in te gaan op de specifieke vragen die bij die groep spelen.

Wat betreft een gedeelde visie op veiligheid / een gedeeld beeld van huiselijk geweld, worden de volgende oplossingen genoemd:

- Het is belangrijk met elkaar, je samenwerkingspartners, collega's en cliënten te delen wat jouw visie is. Daaraan voorafgaand moet je natuurlijk helder hebben wat deze eigen visie is.
- De ervaringsdeskundige geeft aan dat het belangrijk is dat professionals zichzelf als kompas gebruiken: 'We hebben allemaal een onderbuikgevoel en weten best wanneer er sprake is van veiligheid én wanneer je aanvullende vragen moet stellen. Dat is iets dat in je hart speelt en niet in je hoofd. Het is belangrijk dat je daarop leert te vertrouwen. Luister naar je hart, dat klopt altijd.'
- Ervaringsverhalen kunnen helpen bij het formuleren van een visie op huiselijk geweld en veiligheid. Die moeten dus meer gedeeld worden.
- Tot slot noemt een deelnemer dat zij behoefte heeft aan de optie voor een second opinion, bijvoorbeeld bij Veilig Thuis, zodat je verschillende meningen kunt krijgen.

Voor de angst om te oordelen en niet transparant te zijn, zijn de volgende oplossingen genoemd:

- Neem in stap 4 ook de ouders/de cliënt mee. Maak samen een afweging en eventueel de beslissing om een melding te doen bij Veilig Thuis.
- Een medewerker van het wijkteam geeft aan dat te doen door ouders en kinderen te vragen welk cijfer zij de veiligheid geven. 'Kinderen kunnen aangepast gedrag vertonen, maar als ouders tegenstrijdige signalen/verhalen afgeven, dan is dat ook een signaal. Verschillende cijfers ook.'
- Een deelnemer uit het onderwijs zou graag willen dat Veilig Thuis het overneemt vanaf stap 3: 'Ik zou iemand van VT dichterbij willen hebben, zodat die de laatste stappen van de meldcode kan nemen.'

Vraagstuk 2

‘Professionals aarzelen te melden bij Veilig Thuis als zij zelf hulp bieden aan het gezin. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat professionals dat wel doen?’

Drempels

Hoe komt het dat professionals aarzelen te melden bij Veilig Thuis als zij zelf hulp bieden?

- De angst om de vertrouwensband te schenden speelt een rol. Een deelnemer: ‘Ik ben bang dat ik het gezin kwijtraak en wie komt er dan nog binnen? Dan is er geen zicht meer op het gezin zelf en geen zicht meer op de veiligheid.’
- Een andere deelnemer vult aan: ‘We zijn zelf de hulp die ingezet wordt na een melding, dus wat is dan de meerwaarde?’
- Een deelnemer van jeugdzorg geeft aan het moeilijk te vinden om nog een melding te doen als je al betrokken bent: ‘Dat doen we niet zo snel; het is toch beladen om nogmaals te melden.’
- Een andere drempel die genoemd wordt is dat je niet weet wat er vervolgens gaat gebeuren en wat Veilig Thuis gaat doen. Daarom kan je beslissen niet te melden.
- De deelnemer van Veilig Thuis legt uit dat het voor professionals niet altijd duidelijk is dat er een verschil is tussen de radarfunctie en de monitorfunctie: ‘Als we betrokken zijn geweest bij een gezin, bijvoorbeeld na een onderzoek en veiligheidsafspraken, dan monitoren we na drie maanden hoe het gaat – dat is de monitorfunctie. Dat is iets anders dan de radarfunctie; dan weten we alleen dat er iets speelt, omdat er een melding is gedaan. Maar zijn we niet per se betrokken – dat is de radarfunctie, waarin dus alleen informatie bij elkaar wordt gebracht.’

De weg naar de nieuwe werkelijkheid

De deelnemers is gevraagd voor de drempels goede ideeën te noemen waar zij verder mee kunnen tijdens hun werk. Dit is gericht op het vraagstuk dat centraal staat in de bijeenkomst.

- De ervaringsdeskundige geeft aan dat het belangrijk is om je als hulpverlenende professional te realiseren hoe belangrijk het is opnieuw een melding te doen: ‘Je bent zelf de hulpverlener, maar gaat het niet zoals verwacht, dan ben je als hulpverlener toch aan zet. Je kunt het blijkbaar zelf niet oplossen, dus de onveiligheid is niet opgelost. Als cliënt word je waarschijnlijk eerst boos, maar ik wil ook dat het weer veilig wordt.’
- De medewerker van Veilig Thuis voegt daaraan toe: ‘Je kunt dat ook uitleggen aan ouders - ik zie onveiligheid; kunnen we daar samen mee aan de slag? Dan is een melding misschien niet nodig.’

- Deelnemers geven aan dat het belangrijk is dat er meer duidelijkheid is over wat de monitorfunctie en de radarfunctie inhouden. Blijkbaar is daar nog veel onwetendheid over. Zo werd het voor verschillende deelnemers tijdens de bijeenkomst pas duidelijk dat de meerwaarde van de radarfunctie is dat uit meerdere bronnen meldingen van acute onveiligheid - ook uit verschillende regio's - worden samengebracht. De medewerker van Veilig Thuis: 'De radarfunctie komt uit verschillende hoeken en brengt dus verschillende meldingen bij elkaar. Die functie is juist voor het voorliggende veld een meerwaarde en niet zozeer voor de hulpverleners die ook ingezet moeten worden om de onveiligheid op te lossen.'
- Oplossingen die aangedragen zijn om de radarfunctie beter te gebruiken, zijn onder andere door vragen toe te voegen aan de meldformulieren, zoals:
  - In de melding opnemen welke verwachting de melder heeft van Veilig Thuis – dan kan Veilig Thuis laten weten of dat reëel is of niet.
  - Ouders/cliënten meenemen in de melding: 'Dan ben je transparant in wat je overdraagt aan Veilig Thuis.'
- Veilig Thuis heeft ook voorlichters in huis. Organisaties kunnen deze voorlichters uitnodigen om langs te komen.
- Veilig Thuis Gelderland-Midden heeft een hermelding-protocol: als er binnen vijf jaar drie dossiers zijn (dit kunnen meerdere meldingen over een incident bevatten), dan zorgt VT ervoor dat zij betrokkenheid kunnen inzetten, om hermeldingen te voorkomen. 'Dan doen we dossieronderzoek en koppelen we informatie. We gaan samen om tafel: wat gaan we nu anders doen? Want blijkbaar werkt dat wat we ingezet hebben niet voldoende.'
- Een medewerker van een wijkteam noemt als oplossing om bij elke intake te vragen of er al een melding bij Veilig Thuis is gedaan. Dat is immers belangrijke informatie.

Wat neem je mee uit deze bijeenkomst en ga je morgen al in de praktijk brengen?

- Cliënten meer bevragen op gevoel van veiligheid.
- Vragen of er al eens eerder iemand de betreffende persoon heeft aangesproken op het signaal.
- Extra doorvragen op de beleving van situaties aan betrokkenen.
- Meer informatie verzamelen over de melding: hoe, verschillende soorten meldingen en wat zijn de gevolgen?
- Meer uitleggen aan gezinnen wat VT allemaal kan doen.
- Terugkoppeling naar mijn leidinggevende. Op mijn to-do een aanpassing van het intakeformulier, zodat gevraagd wordt naar eerdere betrokkenheid van VT en de zorgen over veiligheid.
- Verwachtingen in de melding naar VT nog scherper bespreken met ouders.
- Kijken op welke manier we als tweede lijn alsnog Veilig Thuis kunnen betrekken dan we nu inzetten.
- Vanuit Veilig Thuis:
  - De verschillende afwegingskaders (voor bijvoorbeeld onderwijs) nog eens zorgvuldig doornemen zodat wij -als VT- daar meer op kunnen aansluiten.
  - Met de melder meer afstemmen over de verwachtingen.

